

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.21, maj 2023

Indledningen er redigeret af Stine Kylsø Pedersen og Steen Tullberg

Tilsyn ved

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med punktkommentarer, tekstredigering og faksimiler på [www.grundtvigsværker.dk](http://www.grundtvigsværker.dk)

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2026

## Indledning til

# “Den apostelige Troes-Bekjendelse i den christelige Daabspagt [Den christelige Børnelærdom, 1. udgave, 7. artikel]”

ved Anders Holm

### Indhold

- 1 Oversigt over artiklerne i *Kirkelig Samler*
- 2 Indhold
- 3 Anden udgave
- 4 Anvendt litteratur

### 1 Oversigt over artiklerne i *Kirkelig Samler*

“Den apostelige Troes-Bekjendelse i den christelige Daabspagt” er den syvende af 21 artikler, som Grundtvig skrev i *Kirkelig Samler* i årene 1855-1861. En oversigt over disse vises nedenfor, og indledningen til hver af dem fås ved at klikke på de respektive links.

[“Om vor tredie Troes-Artikel”](#)

[“Om den Christelige Børnelærdom”](#)

[“Den Christelige Daabspagt”](#)

[“Herrens Bøn ‘Fadervor.’”](#)

[“Det Ny Testaments Christendom!”](#)

[“Forsagelsen i Daabs-Pagten”](#)

“Den apostelige Troes-Bekjendelse i den christelige Daabspagt”

[“De syv Sakramenter”](#)

[“De christelige Livstegn”](#)

[“Det christelige, aandelige og evige Liv”](#)

[“Det medfødte og det gjenfødte Menneskeliv”](#)

[“Ordet og Troen efter Christi egen Lærdom”](#)

[“Det christelige Ægteskab”](#)

[“Tro og Haab og Kjærlighed”](#)

[“Den guddommelige Treenighed”](#)

[“Skriftemaal og Altergang”](#)

[“Præste-Frihed i Folke-Kirken”](#)

[“Den christne Tro og den christelige Lærdom”](#)

[“Menneske-Historien og Bibel-Historien hos Jøderne og de Christne”](#)

[“Hænderne og Røsten i Rom og Jerusalem”](#)

[“Det evige Livs-Ord af Vorherres egen Mund til Menigheden”](#)

## 2 Indhold

“Den apostelige Troes-Bekjendelse i den christelige Daabspagt” blev publiceret i august 1856. Som det er tilfældet i “Forsagelsen i Daabs-Pagten” fra april 1856, sigter Grundtvig her mod at uddybe “Den Christelige Daabspagt” fra juli 1855 (se [oversigten i afsnit 1](#)). Grundtvig går således ind på indholdet af det mundtlige gudsord, der lyder ved dåben, idet han kæder ordets informative side – børnelærdommen – og dets frelsende kraft sammen. Hans sigte er at pege på, hvordan kristne ved at tage imod ordet i tro bliver i stand til at gøre rede for dets virkninger, først (og fremmest) mundtligt, men hen ad vejen også skriftligt i lighed med apostlene, der forfattede Det Nye Testamente.

Han begynder ligesom i “Den Christelige Daabspagt” med at henvise til sin opdagelse af trosbekendelsens betydning 30 år tidligere, men betoner nu i højere grad betydningen af, at den lyder mundtligt og offentligt ved dåben, hvor den udtrykker de kristnes uforanderlige fælles tro på at blive døbt i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn (209).

For understrege sin pointe, sammenligner Grundtvig trosbekendelsen med lyset fra solen og månen. Selv om der er tale om et åndeligt lys, er der mange skyer at gennembryde. Dette gennembrud af “Sandhedens Ord” (209) kan ikke ske ved hjælp af en pen, men kun ved at “gaae fra Mund til Mund” (210). Derfor må vi ligesom apostlene på pinsedagen lukke munden op og sige, hvad “vi selv troer” (210) og har fornemmet kraften i og virkningen af. Det må vi gøre med det håb, at det skal finde vej til tilhørernes hjerte og der finde samme tro og føde samme bekendelse, som det har

“født paa vore Læber” (210). Når det er lykkedes, da kan man – hvis man er udrustet til det – begynde at efterligne apostlenes skrifter og breve. En sådan skrift kunne læst rigtigt være til oplysning og stadfæstelse af troen og til opbyggelse og trøst. Grundtvig minder dog om, at det i den henseende ikke er de vantro, men kun de troende, der kan skrives til, og at han derfor også selv kun skriver til de kristelige læsere, der selv tror og er døbt på den tro, man ved dåben bekender sig til.

Spørgsmålet bliver da, hvad bekendelsen i sin “uopløselige forbindelse med ‘Forsagelsen’” (211) udtrykker og fører med sig og skal udrette. Grundtvig lover med pennen at prøve at pege så tydeligt som muligt herpå, men kommer dog med det forbehold, at han må overlade det til ånden og munden og menigheden at gøre oplysningen levende og frugtbar.

Først forklares det, at trosbekendelsen udtrykker hele Kristi evangelium, dvs. alt, hvad der behøves til frelse. Den er som sådan en Guds kraft til frelse for enhver, som tror, hvad der ved dåben bekendes. Ingen anden tro behøves til syndsforladelse og genfødsel. Den kristelige grundsandhed udelukker alle indvendinger mod trosbekendelsen og bevirker, at “ingen Skriftklog, ingen Præst, ingen Biskop, ingen Pave, ingen Apostel, ingen Engel fra Himmelen” (213) må kræve anden tro og bekendelse af menigheden. Det er heller ikke muligt at udelukke noget menneske af menigheden, med mindre vedkommende har fornægtet eller modsagt dåbspagtens tydelige ord. Hvilken udelukkelse, Grundtvig i givet fald forestiller sig, forklares ikke nærmere.

Dernæst uddybes det, hvordan trosbekendelsen lærer os, hvad det er for en Fader, Søn og Helligånd, hvis navn man døbes i. Grundtvig argumenterer for, at ingen, som bygger sin tro på andet end det, trosbekendelsen udtrykker, kan få salighedshåb (håb om frelse). Han betoner dog, at man ikke må gøre disse oplysninger til trosartikler, hvormed han formentlig mener formalisere dem som en slags dogmatiske læresætninger, man bruger til at sætte andre på plads. De tilhører nemlig Helligånden, der er hele menighedens ånd og selv vil give sine oplysninger medhold og vidnesbyrd hos alle troende (213-216).

På den baggrund fremlægger Grundtvig i nogle længere afsnit i artiklens anden halvdel fire oplysninger om trosbekendelsen og dens rette brug. Først udvikles det, hvorfor Gud Fader kaldes hele verdens skaber, og hvori faderligheden og treenighedens væsen består. Dernæst redegøres der for, hvordan navnet Jesus Kristus – skønt uforanderligt på alle sprog – må sammensmelte med de ord på vort modersmål, som levende udtrykker, at han er frelseren og den salvede. Den tredje oplysning drejer sig om troen på Helligånden, som er Faderen og Sønnens selvbevidste ånd og menighedens livskraft, mens den fjerde handler om, at bekendelsen sammen med forsagelsen må tages som Herrens mundsord (216-220).

I sidste del af artiklen gør Grundtvig opmærksom på, at ikke alle led i trosbekendelsen er lige nemme at forstå: Det drejer sig især om Herrens nedfart til Helvede og hans sæde ved Faderens højre hånd og udsagnet om kødets opstandelse. Disse led må dog tages og tros i den mening, ordene giver, uanset hvad de skriftkloge (nutidens teologer) siger. Ordene må have hørt med fra begyndelsen, og Grundtvig forsøger derpå nærmere at redegøre for, hvordan man skal forstå de tre led (220-224).

### 3 Anden udgave

I 1868 udkom “Den apostelige Troes-Bekjendelse i den christelige Daabspagt” og de øvrige artikler fra *Kirkelig Samler* i den samlede bogudgave, *Den christelige Børnelærdom*, kaldet “Anden Udgave”. En generel indledning til andenudgaven kan tilgås ved at klikke [her](#).

### 4 Anvendt litteratur

- Grundtvig, N.F.S. (1868) *Den christelige Børnelærdom, betragtet af Nik. Fred. Sev. Grundtvig. Anden Udgave, optrykt efter “Kirkelig Samler”*. København.